

Dosarul nr. 2ra-1033/18

Prima instanță: Jud. Chișinău, sediul Centru (D. Sușchevici)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (M. Anton, V. Cotorobai, A. Panov)

DECIZIE

8 august 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul:
judecătorii:

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic
Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de către Anatolie Tataroi, reprezentat de avocatul Vadim Pavalachi,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Anatolie Tataroi împotriva Băncii Comerciale „Banca Socială” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare, intervenient accesoriu Victor Curuci cu privire la declararea nulă a contractului de fidejusiune,

împotriva deciziei din 18 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Anatolie Tataroi și s-a menținut hotărârea din 28 iunie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă:

La 4 iulie 2016 Anatolie Tataroi a depus cerere de chemare în judecată împotriva Băncii Comerciale „Banca Socială” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare, intervenient accesoriu Victor Curuci cu privire la declararea nulă a contractului de fidejusiune.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la data de 1 august 2013 Banca Comercială „Banca Socială” Societate pe Acțiuni s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Victor Curuci și Anatolie Tataroi cu privire la încasarea datoriei. În susținerea poziției sale Banca a invocat că, în temeiul contractului de credit nr. 22/2010 din 10 septembrie 2010 a acordat lui Victor Curuci un credit în sumă de 100 000 de lei, cu termenul final de rambursare la 10 septembrie 2012. În vederea asigurării rambursării creditului, Anatolie Tataroi, prin contractul de fidejusiune din 10 septembrie 2010 și-a asumat obligația de a răspunde solidar împreună cu debitorul față de instituția bancară. Dat fiind că, debitorul Victor Curuci a încălcat condițiile contractului de credit și anume nu a respectat obligația de rambursare conform graficului stabilit a creditului

cât și a dobânzilor aferente, suma datoriei restante la 30 iunie 2013 constituind – 120 512, 14 lei, Banca a solicitat încasarea în mod solidar de la debitor și fidejutor a datoriei. Prin hotărârea din 29 noiembrie 2013 a Judecătoriei Căușeni, acțiunea depusă de Banca Comercială „Banca Socială” Societate pe Acțiuni a fost admisă integral și s-a dispus încasarea de la Victor Curuci și Anatolie Tataroi, în mod solidar, a datoriei în mărime de 120 512, 14 lei și a sumei de 3 615, 36 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată. Prin încheierea din 13 februarie 2015 a Judecătoriei Căușeni, a fost admisă cererea de revizuire depusă de Anatolie Tataroi, s-a casat hotărârea din 29 noiembrie 2013 a Judecătoriei Căușeni în partea încasării de la Anatolie Tataroi, în mod solidar, a datoriei în mărime de 120 512, 14 lei și a cheltuielilor de judecată în sumă de 3 615, 36 de lei cu rejudecarea cauzei. Totodată, s-a menținut hotărârea în partea încasării din contul lui Victor Curuci în beneficiul Băncii Comerciale „Banca Socială” Societate pe Acțiuni a datoriei în mărime de 120 512, 14 lei și a cheltuielilor de judecată în mărime de 3 615, 36 de lei. După rejudecarea cauzei în partea pretențiilor formulate față de Anatolie Tataroi, prin hotărârea din 28 septembrie 2015 a Judecătoriei Căușeni, s-a admis acțiunea depusă de Banca Comercială „Banca Socială” Societate pe Acțiuni și s-a încasat, în mod solidar, conform hotărârii din 29 noiembrie 2013 a Judecătoriei Căușeni de la Anatolie Tataroi și Victor Curuci în beneficiul Băncii Comerciale „Banca Socială” Societate pe Acțiuni datoria în mărime de 82 217 lei, dobânda contractuală în sumă de 37 403, 88 de lei, clauza penală în mărime de 891, 26 de lei și cheltuielile de judecată în sumă de 3 615, 36 de lei. Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, la 27 octombrie 2015 Anatolie Tataroi a contestat-o cu apel în partea ce ține de încasarea din contul său a datoriei, solicitând emiterea unei noi hotărâri de respingere a pretențiilor date. Prin decizia din 17 februarie 2016 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către Anatolie Tataroi și s-a menținut hotărârea din 28 septembrie 2015 a Judecătoriei Căușeni. În motivarea soluției sale instanța de apel a reținut, că în temeiul contractului de credit nr. 22/2010 din 10 septembrie 2010 Banca Comercială „Banca Socială” Societate pe Acțiuni a acordat lui Victor Curuci un credit în valoare de 100 000 de lei, cu termenul de scadență la 10 septembrie 2012, fiind coordonat și graficul de achitare a ratelor de credit. Conform pct. 1.1 din contractul de fidejusiune din 10 septembrie 2010, Anatolie Tataroi și-a asumat obligația de a răspunde față de creditor pentru neexecutarea obligațiilor de către debitorul Victor Curuci. Totodată, instanța de apel a constatat, că în cadrul examinării cauzei, Anatolie Tataroi nu a formulat un demers privind dispunerea unei expertize grafoscopice în vederea stabilirii autenticității contractului de fidejusiune și nu a înaintat pretenții reconvenționale cu privire la declararea nulității acestuia. Cât privește dosarul penal intentat în privința lui Victor Curuci în baza art. 238 din Codul penal, Curtea de Apel Chișinău a conchis că în cauza dată nu este emisă o hotărâre judecătorească/sentință irevocabilă.

Reclamantul a mai menționat că, prin ordonanța din 18 iulie 2014 a Organului de Urmărire Penală al SUP a Inspectoratului de Poliție Căușeni, s-a dispus începerea urmăririi penale conform semnelor infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (2), lit. d) din Codul penal, adică confecționarea, deținerea sau folosirea documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații, acțiuni soldate cu daune în proporții mari intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice.

Reclamantul a precizat că, la data de 19 decembrie 2014 a primit de la Organul de Urmărire Penală al Inspectoratului de Poliție Căușeni copia autenticată a Raportului de Expertiză nr. 10028 din 11 decembrie 2014, efectuat de către Centrul tehnico-criminalistic și expertize judiciare din cadrul Inspectoratului General al Poliției, în cadrul cauzei penale nr. 2014180553, conform căruia s-a stabilit că semnătura de la rubrica „Fidejutorul A. Tataroi” din contractul de fidejusiune din 10 septembrie 2010, a fost executată probabil nu de însuși Anatolie Tataroi, ci de o altă persoană, prin imitare servilă. Ulterior, pentru excluderea oricăror dubii, de către organul de urmărire penală a mai fost dispusă efectuarea unei expertize judiciare în cadrul Centrului Național de Expertize Judiciare de pe lângă Ministerul Justiției. Astfel, prin Raportul de expertiză judiciară nr. 608 din 23 aprilie 2015, s-a concluzionat că, semnătura de la rubrica „Fidejutorul A. Tataroi” din contractul de fidejusiune, nu a fost executată de către Anatolie Tataroi, ci de către o altă persoană, prin procesul imitării libere.

A mai specificat că, prin ordonanța din 16 septembrie 2015 a Procuraturii Căușeni, Victor Curuci a fost pus sub învinuire în baza art. 238 din Codul penal, adică prezentarea cu bună știință a informației false în scopul obținerii unui credit sau majorării sumei acestuia, sau obținerii unui credit în condiții avantajoase.

În opinia reclamantului este cert faptul că, contractul de fidejusiune din 10 septembrie 2010 nu a fost semnat de către el, semnătura fiind executată de către o altă persoană, prin procesul imitării libere.

Respectiv, reclamantul a considerat că actul juridic menționat este nul și lovit de nulitate absolută, fapt ce a servit drept temei pentru a se adresa cu prezenta acțiune în instanța de judecată în scopul apărării drepturilor sale, față de abuzurile și ilegalitățile comise.

Totodată a mai explicat că, nu și-a manifestat consimțământul de a încheia careva acte juridice, în special contractul de fidejusiune din 10 septembrie 2010.

Reclamantul Anatolie Tataroi a solicitat declararea nulă a contractului de fidejusiune din 10 septembrie 2010, încheiat între Banca Comercială „Banca Socială” Societate pe Acțiuni și Anatolie Tataroi, ce reprezintă anexa nr. 2 la contractul de credit nr. 22/2010 din 10 septembrie 2010.

Prin hotărârea din 28 iunie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea depusă de Anatolie Tataroi a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 18 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Anatolie Tataroi și s-a menținut hotărârea din 28 iunie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La data de 22 martie 2018 Anatolie Tataroi, reprezentat de avocatul Vadim Pavalachi a declarat recurs împotriva deciziei din 18 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

În motivarea recursului a indicat că, nu este de acord cu hotărârile instanțelor ierarhic inferioare, deoarece la examinarea cauzei au fost admise încălcări esențiale. Au fost aplicate și interpretate eronat normele de drept material, instanțele nu au aplicat legea care trebuia să fie aplicată.

A menționat că, instanța de apel în mod neîntemeiat nu a admis în calitate de probă sentința din 4 decembrie 2017 a Judecătoriei Căușeni, invocând că aceasta nu este în vigoare și nu este certificată în modul stabilit de lege.

Recurentul a solicitat admiterea cererii de recurs, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă integral.

Conform art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 18 ianuarie 2018, dar date care ar confirma recepționarea acesteia de către recurent la dosar lipsesc.

Astfel, recursul declarat la data de 22 martie 2018, este în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Prin referința depusă la data de 7 mai 2018, Victor Curuci a susținut recursul declarat de către Anatolie Tataroi, reprezentat de avocatul Vadim Pavalachi și a solicitat admiterea acestuia.

Prin încheierea din 13 iunie 2018 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de către Anatolie Tataroi, reprezentat de avocatul Vadim Pavalachi, a fost considerat admisibil, fiind transmis în Colegiul lărgit pentru a fi examinat în fond.

În conformitate cu art. 441 și art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului, verificând în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi probe.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Anatolie Tataroi, reprezentat de avocatul Vadim Pavalachi, și va casa decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată, dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, prevede că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Materialele cauzei atestă că, Anatolie Tataroi adresându-se cu prezenta acțiune împotriva Băncii Comerciale „Banca Socială” Societate pe Acțiuni, intervenient accesoriu Victor Curuci, a solicitat declararea nulă a contractului de fidejusiune din 10 septembrie 2010, încheiat între Banca Comercială „Banca Socială” Societate pe Acțiuni

și Anatolie Tataroi, ce reprezintă anexa nr. 2 la contractul de credit nr. 22/2010 din 10 septembrie 2010.

Instanța de fond, judecând cauza, prin hotărârea din 28 iunie 2017, a respins ca fiind neîntemeiată acțiunea depusă de Anatolie Tataroi.

Instanța de apel prin decizia din 18 ianuarie 2018, a concluzionat asupra netemeinicii acțiunii, menținând fără modificări soluția adoptată de către instanța de fond.

În motivarea soluției sale instanța de apel a indicat că, Anatolie Tataroi nu a înaintat un demers, precum și nu a anexat la materialele cauzei originalul contractului de fidejusiune din 10 septembrie 2010 încheiat între Anatolie Tataroi și Banca Comercială „Banca Socială” Societate pe Acțiuni.

O astfel de abordare a instanței de apel este incorectă, deoarece prin răspunsul nr. 40/2017 din 3 ianuarie 2017, Procuratura raionului Căușeni a informat că, contractul de fidejusiune din 10 septembrie 2010 încheiat între Anatolie Tataroi și Banca Comercială „Banca Socială” Societate pe Acțiuni, este recunoscut drept corp delict la cauza penală 2014180553 și respectiv, sunt în imposibilitate de a remite instanței contractul sau materialele cauzei penale (f.d.59).

Mai mult, instanța ierarhic inferioară nu a verificat și nu a luat în considerare faptul că, după examinarea cauzei penale sus numite, corpul delict - contractul de fidejusiune din 10 februarie 2010 a fost restituit Băncii Comerciale „Banca Socială” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare, parte în proces care urma să-l prezinte în instanța de judecată.

În continuare Colegiul menționează că, în contextul prevederilor art. 167 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la cererea de chemare în judecată se anexează: a) copiile de pe cererea de chemare în judecată și de pe înscrisuri, certificate în modul stabilit, într-un număr egal cu numărul de pârâți și de intervenienți, dacă ei nu dispun de aceste acte, plus un rând de copii pentru instanță. Dacă înscrisurile sânt făcute într-o limbă străină, instanța poate dispune prezentarea traducerii lor în modul stabilit de lege; b) dovada de plată a taxei de stat; c) documentele care certifică circumstanțele pe care reclamantul își întemeiază pretențiile și copiile de pe aceste documente pentru pârâți și intervenienți, dacă aceștia nu dispun de ele; d) documentele care confirmă respectarea procedurii de soluționare prealabilă a litigiului, dacă respectarea acestei proceduri este prevăzută de lege sau de contractul părților; e) documentul ce legalizează împuternicirile reprezentantului.

În speță, reclamantul/recurentul contrar dispozițiilor legale enunțate, a anexat la cererea de chemare în judecată copia contractului de fidejusiune din 10 septembrie 2010, nefiind certificată în modul stabilit.

Or, art.138 alin.(4) din Codul de procedură civilă, statuează că înscrisul se depune în original sau în copie autentificată în modul stabilit de lege, indicându-se locul de aflare a originalului.

Drept urmare, deși avocatul Vadim Pavalachi a aplicat pe unele înscrisuri anexate la dosar ștampila avocatului și a menționat contrasemnătură „corespunde originalului”, Colegiul constată că, la caz, contractul de fidejusiune din 10 septembrie 2010, care constituie obiectul prezentei acțiuni nu este autentificat în modul stabilit de Lege, nefiind specificat „corespunde cu originalul” precum și conținutul acestuia nu poate fi deslușit

(f.d.12-12, verso). Mai mult ca atât, la materialele cauzei au fost anexate și alte înscrisuri, conținutul cărora de asemenea nu este lizibil.

Consecvent, Colegiul notează că în cadrul examinării cauzei nu au fost prezentate și cercetate careva informații privind executarea sentinței de condamnare a lui Victor Curuci în baza art. 238 alin.(1) din Codul penal în vigoare la momentul săvârșirii faptei (prezentarea cu bună știință a unor informații false în scopul obținerii unui credit, prin cauzarea instituției financiare a unei daune mai mare de 500 unități convenționale).

Or, în conformitate cu art. 118 alin. (1), (3) și (5) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate. Instanța judecătorească (judecătorul) este în drept să propună părților și altor participanți la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor.

De asemenea, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție remarcă că în contextul prevederilor art. 9 din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească are sarcina, în baza rolului activ, să ceară părții să facă precizările necesare, să pună în discuția părților orice împrejurare de fapt sau de drept care duce la rezolvarea cauzei peste apărările și susținerile părților din cerere, referință etc., luându-se în considerare faptul că, în conformitate cu art. 240 alin. (3) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant în raport cu normele de drept și obiecțiile părților oponente.

Instanța de recurs precizează că, legea procesuală civilă prezumă dreptul instanței de a se expune asupra inițiativelor în cadrul unui proces.

În contextul dat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a cita prevederile art. 26 alin. (2) din Codul de procedură civilă, conform cărora contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încât părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță, de alte organe și persoane, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept care are legătură cu pricina dată judecării și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței.

Or, aspectele sus indicate evidențiază că, instanța de apel și-a fundamentat soluția pe un material probator incomplet, ceea ce echivalează cu o nesoluționare a cauzei pe fondul său.

Respectiv, în situația când instanța de recurs este în imposibilitate la examinarea pricinii în ordine de recurs să administreze dovezi noi conform art. 442 alin. (2) din Codul de procedură civilă, la caz fiind necesară familiarizarea cu întreg ansamblul probelor, inclusiv acele care sunt actualmente lipsă la materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează asupra remiterii pricinii spre rejudecare la instanța de apel.

Astfel, la rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să verifice legalitatea cerințelor, pornind de la pretențiile înaintate, prin prisma argumentelor și probelor atât a

părții reclamante, cât și a părții pârâte, rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă.

Totodată, instanța de apel trebuie să țină cont, în deosebi, de prevederile art.130, alin.(3) din Codul de procedură civilă și de necesitatea administrării înscrisurilor care ar permite stabilirea sau excluderea unor circumstanțe importante pentru soluționarea justă a cauzei.

În sensul art. 6 alin. (1) al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele de judecată trebuie să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor invocate.

Din considerentele menționate și având în vedere că erorile admise de instanța de apel în recurs nu sunt posibil de corectat cât și faptul că instanța de apel nu a contribuit la administrarea înscrisurilor conform rigorilor procedurale instituite de lege, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia din 18 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău și de a restitui pricina la rejudecare în ordine de apel în alt complet de judecători.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat către Anatolie Tataroi, reprezentat de avocatul Vadim Pavalachi.

Se casează decizia din 18 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare depusă de Anatolie Tataroi împotriva Băncii Comerciale „Banca Socială” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare, intervenient accesoriu Victor Curuci cu privire la declararea nulă a contractului de fidejusiune, și se remite cauza spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic

Nicolae Craiu